



# LÄSTEN VAKUUTTAMINEN

Tutkimuksessa on selvitetty syitä lasten sairauskuluvakuutusten ottamiseen tai ottamatta jättämiseen. Lisäksi tutkimuksessa on kartoitettu vanhempien kokemuksia lasten vakuutusten käytöstä.



## Sisällysluettelo

<b>1 Johdanto</b> .....	<b>2</b>
1.1 Tutkimuksen tarkoitus .....	2
1.2 Tutkimuksen toteutus .....	2
<b>2 Päätöksenteko lasten vakuuttamisesta</b> .....	<b>3</b>
<b>3 Luottamus julkiseen vs. yksityiseen terveydenhuoltoon</b> .....	<b>3</b>
<b>4 Kuka vakuuttaa lapsensa ja kuka ei?</b> .....	<b>4</b>
<b>5 Henkivakuutukset</b> .....	<b>4</b>
<b>6 Kokemukset lasten sairauskuluvakuutusten käytöstä</b> .....	<b>5</b>



## 1 Johdanto

### 1.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa tietoa siitä, minkälaisia ajattelutapoja, käytäntöjä ja mielikuvia liittyy pienten lasten vakuuttamiseen. Miksi lapsille otetaan vakuutuksia – ja toisaalta, mitkä seikat vaikuttavat siihen, että vakuutukset jätetään ottamatta. Tutkimuksessa keskityttiin erityisesti sairauskulu- eli hoitokuluvakuutuksiin, mutta myös vanhempien omat, erityisesti henkivakuutukset, olivat kiinnostuksen kohteena.

### 1.2 Tutkimuksen toteutus

Taloustutkimus Oy toteutti Finanssialan Keskusliitto ry:n toimeksiannosta kvalitatiivisen tutkimuksen lasten henkilövakuuttamisesta.

Tiedonkeruumenetelmänä olivat ryhmäkeskustelut, joita järjestettiin yhteensä kuusi. Kaikki ryhmäkeskustelut järjestettiin Helsingissä. Tiedonkeruu toteutettiin marraskuussa 2013. Ryhmistä neljään rekrytoitiin vakuutettujen lasten vanhempia ja kahteen vanhempia, joiden lapsia ei ollut vakuutettu. Kolmen ryhmän osallistujat olivat 20 – 30-vuotiaita ja kolmen 31 – 40-vuotiaita. Yhteensä osallistujia oli 45, 18 miestä ja 27 naista.

Raportin on laatinut tutkimusjohtaja Eija Ahola-Hyppönen Taloustutkimus Oy:stä.

## 2 Päätöksenteko lasten vakuuttamisesta

Lasten vakuuttaminen on ajankohtainen asia jo raskauden alkuvaiheessa, kuitenkin viimeistään kolme kuukautta ennen laskettua lapsen syntymää.

Keskusteluissa nousi esille erityisesti kaksi teemaa vakuutuksen ottamisen perusteina. Toinen oli se, että hoitokuluvakuutus on itsestään selvyyttä, se kuuluu olennaisena osana perheen vakuutuspakettiin. Vanhemmalla itsellään on ollut sellainen ja hoitokuluvakuutus tavallaan periytyy. Omien vanhempien käytännön kokemukset ovat olleet myönteisiä, lähipiirissä useimpien lapset on vakuutettu. Erityisesti nuorimpien vanhempien omat vanhemmat saattavat hankkia tulevalle lapsenlapselleen lahjaksi hoitokuluvakuutuksen.

Toinen teema on selkeästi taloudellinen. Tehdään kuvitteellisia kannattavuuslaskelmia omien ja tuttavien kokemusten perusteella. Taloudellinen perustelu rahallisena vastikkeena vakuutuksille ei sinällään voi olla ensisijainen peruste, koska se selviää vasta ajan kuluessa. Pelkona on esimerkiksi se, että lapsella todetaan myöhemmin jokin sellainen sairaus tai vaikkapa jommaltakummalta vanhemmalta peritty vaikea atooppinen iho, joka vaatii jatkuvaa hoitoa, jolloin vakuutus on selkeästi kannattava. Samaan liittyy myös eräänlaista kohtalon uskoa; jos vakuutusta ei hankita, lapsi todennäköisesti joutuu kalliiseen sairauskierteeseen tai on altis erilaisille loukkaantumisille – ja päinvastoin.

Yksityisen sairauskuluvakuutuksen ottamista pyritään perustelemaan rationaalisin syin, vaikka takana olisi tunteenomainen uskomus, että pelkällä vakuutuksella voidaan estää tapaturmat ja korvatulehduskierteet. Vakuutuksen olemassaolo tuo mukanaan turvan tunnetta: tarvittavaa hoitoa saadaan nopeasti ja ainakaan raha ei ole este hoidon järjestämisessä.

Lasten hoitokuluvakuutuksia saatetaan ottaa tai täydentää myös esimerkiksi asunnon vaihdon yhteydessä. Samalla, kun kartoitetaan vakuutusten kattavuus ylipäättään, voidaan paketoita lasten vakuutukset mukaan kokonaisuuteen. Summa ei tunnu suurelta, kun se nivoutuu muihin vakuutusmaksuihin.

Vanhemmat, jotka eivät ole ottaneet hoitokuluvakuutusta lapsilleen, perustelevat myös päätöstään kannattavuudella; tuttavapiirissä sille ei ole ollut tarvetta ja julkinen sektori toimii periaatteessa hyvin. Maksettujen verojen uskotaan turvaavan hyvän terveydenhuollon jatkossakin. Pelkillä vakuutusmaksuilla – tai sillä, että niitä ei tarvitse maksaa – voidaan varata jo useampi reissu yksityiselle lääkärille tarvittaessa. Toki mukana oli niitäkin, jotka yksinkertaisesti eivät olleet ajoissa liikkeellä. Kun lasta ei vakuutettu raskausaikana, sen jälkeen asia mutkistui ja vakuutus jäi helposti ottamatta kokonaan.

Lasten hoitokuluvakuutuksen hankkimisesta tai hankkimatta jättämisestä keskustellaan perheen sisällä ja yleensä päätökset ovat yksimielisiä. Tulevan äidin kanta yleensä ratkaisee, mikäli asiassa ollaan kahden vaiheilla.

## 3 Luottamus julkiseen vs. yksityiseen terveydenhuoltoon

Vain harvat vanhemmat näkevät lapsen vakuuttamisen kannanottona julkisen terveydenhuollon puolesta tai sitä vastaan. Omat kokemukset julkisen sektorin palveluista – olipa vakuutusta tai ei – ovat yleensä positiivisia. Ainoa todella häiritsevä asia on jonotus sairaan lapsen kanssa. Vakavimmissa asioissa lapsi kiidätetään pääkaupunkiseudulla Lastenlinikalle, josta vanhemmilla on pelkästään myönteistä sanottavaa. Hoitoa saadaan aina ja lisäksi yksityiseltäkin ohjaututaan usein sinne jatkohoitoon.

Yksityisen sairauskuluvakuutuksen ottamista perustellaan pitkälle ajankäytön hallinnalla. Jonoja halutaan välttää, koska usein työssäkäyvillä vanhemmilla oma aika on rajallinen.

Yksityisillä terveysasemilla aikataulut pitävät ja näin voidaan varata täsmällinen aika päivystyksen sijaan. Jonotusta halutaan tosin välttää senkin takia, että jonossa saattaa olla myös rauhattomia asiakkaita, joiden kohtaamista sairaan lapsen kanssa halutaan välttää.

Muut syyt ovat yhteydessä ylipäätään lapsen vakuuttamiseen; yksityiseen terveydenhuoltoon tukeutuminen on perheen tapa, siihen on totuttu. Se on vaivatonta, aika saadaan aina tarvittaessa ja vakuutus tuo turvallisuuden tunnetta. Yksityistä palvelua puoltaa vakuutusten ottajien mukaan sekin, että aika voidaan varata suoraan erikoislääkärille ilman kierrosta terveydenhoitajan tai yleislääkärin kautta. Näin tehdään jopa kaiken varalta; kynnys lääkäriajan varaamisen on matala, kun tiedetään, että vakuutus korvaa kulut ja lääkärin vastaanotolle pääsee samana päivänä.

Lievää epäröintiä erityisesti terveysasemien palveluja kohtaan herättää lapsensa vakuuttaneiden joukossa myös kulttuuritaustaltaan erilaisten lääkäreiden suurehkoksi mielletty määrä pääkaupunkiseudulla. Epäröinti ei kohdistu lääkäreiden ammattitaitoon vaan mahdollisesti puutteellisen kielitaidon vuoksi ilmeneviin kommunikaatio-ongelmiin. Julkisen erikoissairaanhoidon puolella samaa ongelmaa ei tunnisteta.

Yksityisen terveydenhuollon käyttö ei sinällään ole useimmille vanhemmille kannanotto julkisia terveystalouksia vastaan. Monet kokevat myös yksityisten terveydenhuoltopalvelujen käytöllä helpottavansa julkisen terveydenhuollon painetta: jonot lyhenevät ja henkilökunnalle jää enemmän aikaa hoitaa potilaita. Ei-vakuutetuista kuitenkin osa mielsi, että mikäli kaikki ottaisivat vakuutuksen, se saattaisi johtaa nykyisen kaltaisen julkisen terveydenhuoltojärjestelmän alasajoon tarpeettomana. Pelättiin, että kävijämäärien vähentyessä myös tarjontaa supistetaan. Ei-vakuutettujen kokemukset julkisen terveydenhuollon käyttäjinä olivat pääsääntöisesti positiiviset; jonoja toki on, mutta kiireellisissä tapauksissa hoitoa saadaan nopeasti.

#### 4 Kuka vakuuttaa lapsensa ja kuka ei?

Sekä lapsensa vakuuttaneet että vakuuttamattomat vanhemmat pitävät itseään 'tavallisina' henkilöinä.

Vakuutuksen ottaneet vanhemmat kuvasivat vakuutuksen ottavia, eli itseään, turvallisuushakuisiksi, vastuullisiksi, järkeviksi ja erityisesti tavallisiksi ihmisiksi. Vakuutuksettomia vanhempia he puolestaan kuvasivat pienituloisiksi ja hetkessä eläjiksi, jotka eivät mieti tulevaisuutta pitkällä tähtäimellä.

Vakuutuksia ottamattomat kuvasivat puolestaan vakuutuksen ottaneita vanhempia hyvätuloisiksi, varmisteleviksi ja hieman hysteerisiksi. Itseään he kuvailivat pienempituloisiksi, järkeviksi, taloudellisiksi, hyvinvointivaltion puolesta puhuviksi, tavallisiksi ihmisiksi.

#### 5 Henkivakuutukset

Itsensä vakuuttamista pidetään rationaalisena ratkaisuna tulevaisuutta ajatellen. Tällöin varaudutaan pahimpaan; halutaan, ettei perhe jää vaille turvaa, mikäli huoltajalle sattuu jotain ikävää elämän varrella. Kuolemaa ei sinällään ajatella, mutta päätös henkivakuutuksen ottamisesta on useimmilla talousperusteinen. Mahdollisen lesken ei haluta joutuvan siihen tilanteeseen, että yllättävän shokin keskellä joutuisi vielä pohtimaan taloudellista tilannetta ja mahdollisesti luopumaan esimerkiksi perheelle hankitusta asunnosta. Samaan läheisten turvaamiseen liittyy myös kodin vakuuttaminen, joka on useimmille itsestäänselvyys.

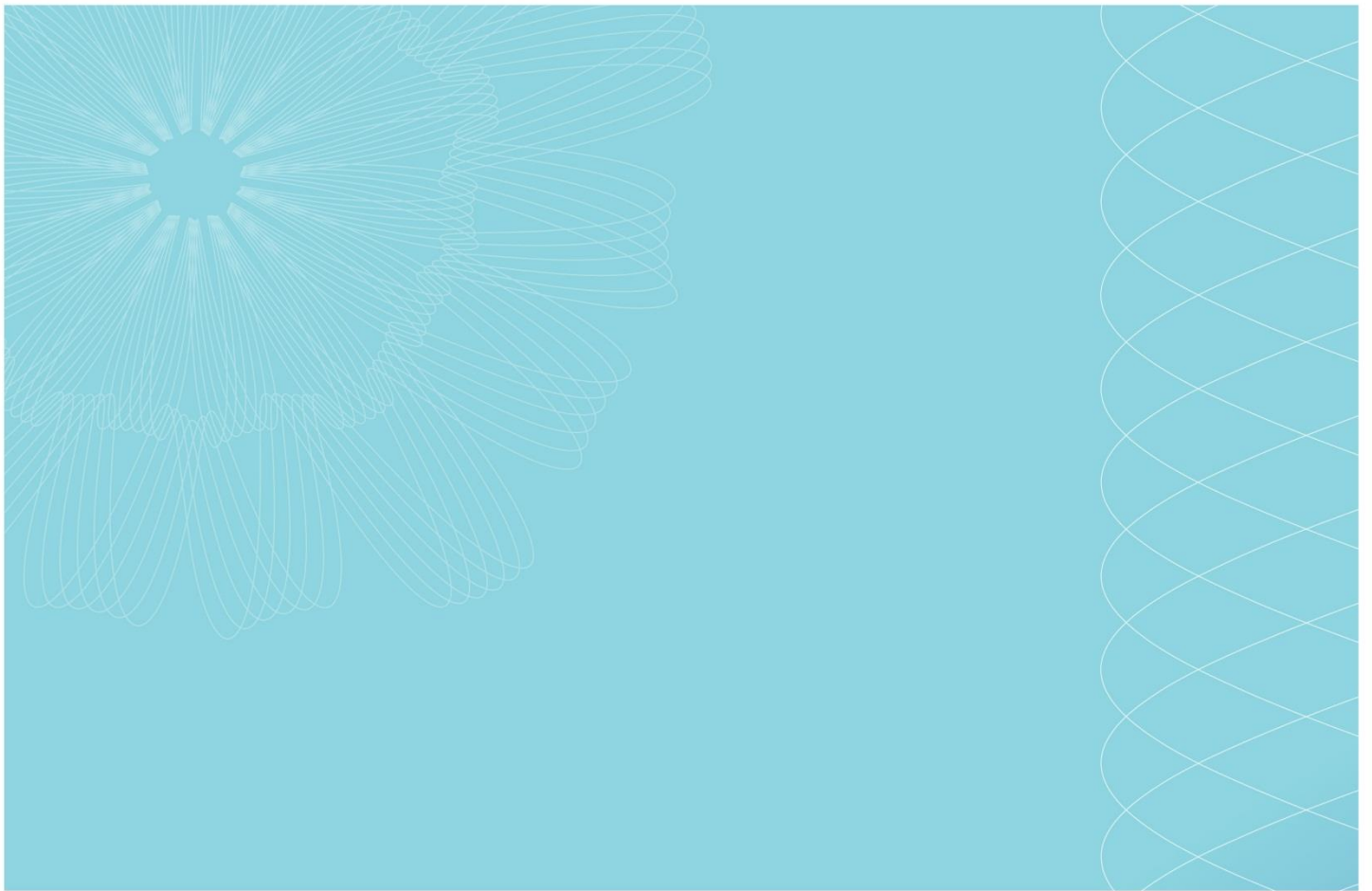


Lasten hoitokuluvakuutuksiin liittyy usein myös henkivakuutusosio, mutta tätä vanhemmat eivät tietoisesti edes halua ajatella. Oman lapsen henkivakuuttaminen on useimmille jotenkin outo ajatus ja kommentteissa kertautuu, ettei mikään raha voi korvata lapsen menetystä. Myöskään kuolemaan liittyviä kuluja ei tässä yhteydessä haluta ajatella. Lapsi ei tuo rahaa perheeseen, joten perheen toimeentulon kannalta henkivakuutus ei ole olennainen. Vain muutama ryhmiin osallistuneista vanhemmista oletti, että henkivakuutuksella saattaisi saada hetken taloudellisen turvan esimerkiksi tilanteessa, jossa jompikumpi vanhempi tarvitsisi näin traagisen tapahtuman jälkeen vapaata työstään tai muista velvoitteista. Lapsen henkivakuutuksen yhteydessä se, ettei vakuutuksesta ole rahallista hyötyä on pelkästään myönteinen asia, koska silloin mitään ikävää ei ole tapahtunut.

## 6 Kokemukset lasten sairauskuluvakuutusten käytöstä

Lasten hoitokuluvakuutusta käyttäneet vanhemmat ovat yleensä varsin tyytyväisiä ratkaisuihinsa. Kaikki on toiminut toivotulla tavalla. Lääkärille pääsee samana päivänä, ajan voi itse valita ja lapset saavat tarvitsemansa hoidon. Vanhemmat säästyvät useammilta käynneiltä tilaamalla suoraan ajan lastentautien erikoislääkäreille, joten hoito on diagnosoinnista lähtien hallussa ja ajansäästöä tulee jo sen myötä. Yleisvaikutelma vakuutuksen toimivuudesta yksityisillä lääkäriasemilla ja siitä saadusta hyödystä on positiivinen.

Vakuutusyhtiöiden korvauskäytännön koetaan sujuvan tänä päivänä hämmästyttävän hyvin. Korvaukset maksetaan heti ja byrokratia on lähes olematonta. Ongelmia tulee ainoastaan silloin, jos syystä tai toisesta halutaan vaihtaa vakuutusyhtiötä. Näin tapahtuu esimerkiksi asunnon oston yhteydessä, jolloin kotiin liittyvät vakuutukset halutaan mahdollisesti keskittää lainan myöntäneen pankin kautta johonkin toiseen vakuutusyhtiöön. Tällöin esimerkiksi lapselle, jolla on jo todettu jokin krooninen sairaus, allergia tms. ei välttämättä myönnetä hoitokuluvakuutusta ja keskittämisetu menetetään. Myös lähipiirin kokemukset ja käsitykset vakuutusyhtiöistä saattavat toimia pontimina vakuutusyhtiöiden kilpailuttamiselle. Pääsääntö kuitenkin on, että alun perin valitussa vakuutusyhtiössä pysytään eikä vakuutusyhtiön vaihtamista edes aktiivisesti pohdita.



  
Finanssialan Keskusliitto  
Bulevardi 28  
00120 Helsinki  
[www.fkl.fi](http://www.fkl.fi)



FK | Finanssialan Keskusliitto

